

איום הייבוא על ענף החלב בישראל

יוסי מלול - משק הבקר והחלב
hmb-malul@icba.org.il

צוות מועצת החלב יזם דיון בסיסי בנושא הייבוא וענף החלב. מטרת המפגש הייתה להעלות את הנושא ולשוחח, בתקופה שקטה יחסית, על מכלול ענייני הייבוא והשפעתו על ענף החלב וגם על הצעדים הראויים לטיפול בו. לאחר דיון מעניין סוכם על הקמת ועדה משותפת שתביא המלצות למליאת המועצה

הורדה ממכס קצוב למכס אחוזי שקטן כל שנה ב-10% - מ-70% בשנת 2011 ועד ל-20% בשנת 2015. שינוי והגדלת המכסה לייבוא גבינות מכל העולם מ-50% ל-20% ולכמות הגדלה כל שנה, 1,500 טון לשנת 2011, 3,000 טון לשנת 2012, וכן הכללת כל סוגי הגבינה, למעט גבינה טרייה וגבינה מסוג ג'אמיד.

בשנת 2010 נכנס לתוקפו הסכם סחר מעודכן עם ה-EU. ב-8.2011 שונתה מכסת ה-WTO ל-1,500 טון לשנת 2011. נושא ירידת המכס על גבינות והאפשרות לייבא גבינות מעבר למכסה, במכס של 20%, הוא הבעייתי ביותר לענף החלב בישראל.

טבלה 1. ניצול מכסות יבוא הגבינות לישראל

השנה	מכסה	יבוא
2008	1,750	1,310
2009	1,750	1,346
2010	2,080	1,699
2011	2,980	1,907
2012	4,500	?

בשנים האחרונות יש עלייה מתמדת בכמות המיובאת, אך היא פחותה מסך המכסות המחולקות במכס מופחת.

טבלה 2. שיעור הייבוא מכלל הייצור במונחי חלב גולמי

השנה	יבוא - כולל חלבון חלב וללא גלדות ומי גבינה אלפי טון	הייבוא מתוך סך ייצור החלב הגולמי אחוז מהייצור	הייבוא ללא חלבון חלב, הגלדות ומי הגבינה אחוז מהייצור
2008	23.4	19.7	17.8
2009	19.7	17.3	14.8
2010	22.9	19.3	16.9
2011	23.4	18.4	16.1

(כ-250 מיליון ליטר)

מפגש שהתקיים במהלך ינואר השנה, השתתפו חברים מכל הקשת של ענף החלב, במטרה לשמוע דעות מגוונות של כל חלקי הענף.

פתח את הדיון איציק בן דוד, סמנכ"ל סחר חוץ במשרד החקלאות, שהציג את תמונת הייבוא העכשווית.

- **אבקת חלב רזה ושמנה** - סך הכול מכסות הייבוא כ-16 אלף טון שמהן כ-12 אלף טון בפטור מלא שמיועד לתעשיות המזון וגם למחלבות, ע"פ הסכמים עם ארה"ב, האיחוד האירופאי וגם עם WTO. הייבוא בפועל הסתכם בכ-9,500 טון. בעקבות מחסור שהיה צפוי בתחילת שנת 2011 לאבקת חלב, נפתחה מכסה זמנית של 2,500 טון לשימוש המחלבות - מכסה זו לא נוצלה במלואה והיא לא מחולקת בשנת 2012.

בכל השוואה שהיא, אחוז הייבוא מכלל ייצור החלב הגולמי גבוה יחסית בישראל, שהרי אחוז הסחר העולמי במוצרי חלב למיניהם נע סביב 6% ומתמקד באבקות חלב, חמאה וגבינות קשות

- **חמאה** - כ-2,000 טון פטורים ממכס. קיים פרט מכס בפטור מנכ"ל לחמאה המיועדים לייצור שוקולד, ממתקים, מזון לתינוקות ומזון לבעלי חיים. לנוכח מחסור שהיה צפוי בתחילת שנת 2011 לחמאה באריזה מעל 1 ק"ג, נפתחה מכסה זמנית של 1,000 טון לשימוש המחלבות. בעקבות צפי למחסור בשנת 2012 יתרת מכסה זו, כ-500 טון, מחולקת גם בשנת 2012.
- **גבינות** - המכסה כיום היא 3,000 טון מכל העולם ב-20% מכס ב-2.08.2011. בוצעה "רפורמה" בייבוא גבינות לישראל שעיקריה:

- טעמים שניתנים להתאמה מהירה בשוק הישראלי.
- כשרות רגילה - פשוטה יחסית.
- הסחר מהווה חלק מהסכמים הבין-לאומיים של ישראל
- מותג פרטי של הרשתות שרוצות להתחרות במחלבות.

לחצי הייבוא ימשכו תמיד, גם אם נזכה בבג"צ - הייבוא מהווה איום קבוע על התכנון בענף ועל היקף הייצור המקומי והפחתתו בשיעורים ניכרים

קשיים בביצוע הייבוא

- תנודתיות במחירי החלב בעולם.
- צפי למחסור הולך ועולה בחלב בעולם.
- תחזית להקטנת הסובסידיות בעיקר במדינות אירופה.
- קושי בהשגת כשרות מהדרין ובד"צ.
- חידוש קו ייצור הגבינות בתל-יוסף ופתיחת קו חדש בטרה-נתיבות.
- רוח חוק החלב.
- התנגדות משרד החקלאות והחקלאים לפתיחת הייבוא.

החסם המשפטי

- סקירתו של עו"ד שאול פלס, היועץ המשפטי של המועצה
- 1. חוק תכנון משק החלב - נכנס לתוקף באוקטובר האחרון, המכסה

מועצת החלב דנה בנושא איום הייבוא

בכל השוואה שהיא, אחוז הייבוא מכלל ייצור החלב הגולמי גבוה יחסית בישראל, שהרי אחוז הסחר העולמי במוצרי חלב למיניהם נע סביב 6% ומתמקד באבקות חלב, חמאה וגבינות קשות.

חומרי גלם חלביים וגבינות קשות

גורמים מקלים בביצוע הייבוא לישראל

- מחירים נמוכים יותר בשוק העולמי.
- תמיכות מגוונות של מדינות רבות בעולם.
- משך חיי מדף ארוך.

אמבר
מכון לתערובות

מאחלים לך
חג פסח שמח ואביבי

פרמיקו
מרכזי מזון
אמבר

04/71 - 8539 - CH

גבינות יבוא ברשת מגה

- ובהמשך הייבוא ייסגרו עוד. זוהי עובדה שמאיימת על הענף.
- הייבוא הוא איום קיומי על הענף כי יש לו השפעות נגרות וכוון עלייה ברור, עד כדי ביטול מערכות רבות בענף. לפיכך יש להיערך מולו בחזית רחבה - משפטית, פוליטית, ציבורית, ארגונית, מתן תשובה ראויה לצרכנים בתחום הטעם, המגוון וגם הסבר מקיף שפתיחה השוק לא תוריד מחירים לצרכנים.
- ברשתות השיווק קיימת מגמה ורצון לייבא כדי להתמודד עם המחלבות, הרצון הזה גובר ככל שהפרשי המחיר עם העולם גדולים יותר.
- חשוב להדגיש בהסברה את עבודת הרפתן, ענף החלב אינו ענף של עשירים.
- יש להשתמש בנושא הכשרות כי מעבר לחלב ישראל יש בעיה בכשרות מהדרין - חתימת הרב בעולם, אינה מקובלת על מרבית המגזר הדתי והחרדי.
- יש להדגיש את המחסור המתהווה בחלב בעולם ואסור להסתכן בסגירת הענף ובפיתוח תלות בעולם - במוצרים וגם במחירים והכול בענף שנחשב לענף חיוני לאוכלוסייה.

סיכום

מועצת החלב תקים ועדה שתגבש המלצות להמשך הצעדים שיש לנקוט לנוכח איום הייבוא על ענף החלב. ■

1. הארצית שעליה חתומה שרת החקלאות הנה על בסיס צריכה מקומית וזו תתבסס על חלב מייצור מקומי. כך כתוב בחוק שהוא חקיקה ראשית ומספק הגנה בסיסית.
2. ישראל חתומה על אמנות בין-לאומיות לעניין יבוא מוצרי חלב וגם על הסכמים בילטרליים והיא מחויבת לפעול על פיהם.
3. המלצות ועדת קדמי - המועצה הגישה שתי עתירות - האחת לזכות השימוע והמדינה התחייבה לבצע אותו עד 31.3.2012. השנייה נוגעת למניעת הייבוא של משרד האוצר.
4. בית המשפט אישר לבצע ב-2012 מכסת יבוא ללא מכס של 3,000 טון גבינות ואילו הייבוא לשנים 2013-2015 מוקפא עד לסיום הדיון.
4. המועצה העלתה טענות פרוצדורליות וגם ענייניות - חוסר סמכות של שר האוצר וכן חוסר סבירות בכך שיישום מדיניות החשיפה של האוצר תביא לקריסת ענף החלב.

ככלל, באם המדינה תתעקש, היא תוכל להתגבר על הבעיות המשפטיות לפתיחה מוגברת של השוק לייבוא. ההגנות החזקות נמצאות בחזיתות אחרות.

יש להשתמש בנושא הכשרות כי מעבר לחלב ישראל יש בעיה בכשרות מהדרין - חתימת הרב בעולם, אינה מקובלת על מרבית המגזר הדתי והחרדי

דיון משתתפים רחב

שייקה דרורי ואפרי רייקין, מנחי הדיון, ביקשו מהנוכחים להביע את עמדתם בנושא ובעיקר להציע דרכי פעולה אפשריות להקטין ואף למנוע את סכנת הייבוא.

להלן עיקר העמדות שהוצגו בדיון

- לחצי הייבוא יימשכו תמיד, גם אם נזכה בבג"צ - הייבוא מהווה איום קבוע על התכנון בענף ועל היקף הייצור המקומי והפחתתו בשיעורים ניכרים.
- הייבוא הוא סכנה כמעט קיומית, אין מקום לשאנונות ויש לפתוח במלחמה ציבורית ופוליטית.
- אין אפשרות לחזור לאחור ויש לחתור להסכמה עם האוצר ובחסות הבג"צ. את המהלך יובילו הרפתנים ולא המחלבות וצריך לקחת בחשבון שבהסכם שיושג יהיה על הענף לשלם מחיר ולספוג, אך זהו מחיר שיאפשר לענף להמשיך ולתפקד.
- יבוא של 3,000 טון גבינות מהווה איום משמעותי שאסור להשלים איתו. העניין אינו רק הכמות אלא העיקרון - מחלבות קטנות נסגרות